

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K
3/4 „ . . . 10 „
1/2 „ . . . 5 „

Za Nemčijo K. 10,00. Za Ameriko in inozemstvo K 20.— Posamjne številke stanejo 10 vin. „SOCA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kazipol po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštne zvez“. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

SOČA

Telefon št. 83.

„Vse za narod, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v Goriški Tiskarni.

Naročnino in oglasi je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Pravo in politika.

(Pravniki iz »rajha« na Dunaju.)

Nemški pravnik iz »rajha«, visoki sodnik in vseučilni profesor, se snajajo vsako leto na takozvanem »Juristen-tag«. Tak snov so imeli ravnokar na Dunaju. Tam so se pred nekolicino leti sestali najpomembnejši pravniki Nemčije. Člani junost je to. Pred petdesetimi leti, ob času najpomembnejših dogodkov, t. 1862, so se nemški pravniki prvič sestali na Dunaju. Tedaj je hotela se biti Avstrija nemška velevlad, glasovnjaki so šli v Nemčijo. Kako vsenemško navajenje je to bilo tedaj na Dunaju! Širokovne razprave so stopile v ozadje; glavno besedo je imela politika. Govor se je vrstil za govorom in nemški juristi in politikastrji so se vneli za veliko Nemčijo od Berta do Adrije. Ena država, en cesar, od severnega do južnega morja. To je bil evangelij takozvanih Velikonemcev, ki so jim bili protivni mali Nemci. Poslednji so želeli zedinjeno Nemčijo brez Avstrije in s Prusijo na čelu. Protesaci in juristi so se torej pred pol stoletjem v lepi prestolnici ob Donavi navduševali in zavzemali za Veliko Nemčijo, niso pa slutili, kako skoraj bodo našte njih fantazije svoj konec. Stiri leta kasneje so zmagale Bismarckove nake, Avstrija je bila premagana pri Kraljevem Gradcu in nad velikonemškimi fantazi je triumfiral orjaški državnik trde pesti Bismarck. To so lepi spomini na fantazije prvega nemškega pravniškega shoda na Dunaju.

Čez pol stoletja so zopet prišli iz one države, kjer je justica najbolj reakcionarna in drakonična. Nemčija nima svobodoljubnega sodniškega stanu; nima sodnikov, ki bi sodili brez ozira na razredne predsodke. Nemčija ne pozna sodnikov, ki bi izšli iz vseh slojev, ki bi bili sinovi kmetov, delavcev, nižjih uradnikov, kakor v Avstriji. Sodnik v Nemčiji je ponosen, da pripada vladajoči kasti privilegirancev. Pravne fakultete so nekako rezervirane sinovom višjih slojev. Kdor ni boljših starišev sin, ne študira prava, to veleva v Nemčiji nekaj nepisan zakon. Zariti v svoje stanovske in razredne predsodke so nemški juristi najodličnejši zagovorniki protidemokracijskih teženj, najodličnejši zastopniki družabne reakcije.

Najznačilnejši zastopniki tega stališča so torej prišli letos zopet na Dunaj. Oni, ki so bili pred pol stoletjem tako slabi proroki v političnih stvareh, so porabili tudi to drugo priliko, da se vzhicujejo za nemško prevlado v Avstriji. Zopet so torej ti zastopniki reakcije glasniki mrtvih političnih idealov. Ministri, tajni svetniki, vseučilni profesorji, najvišji sodniki so jih sprejemali in jih častili. V parlamentu so zborovali. In kake so bile te sede, ki so se čule pri otvoritvenem zasedanju. Justični minister Hohenburger je porabil to priliko, da je dal duška svojemu vsenemškemu navdušenju. Ali smo že res tako daleč prišli, da justični minister kratko malo pozabi, da je Avstrijec? Pod starimi nemškimi liberalci je bila justica dekla politike. In to velja menda tudi za sedanje ministerstvo. Najprimitivnejši takt bi pač zahteval, da ne bi pri taki priliki resni možje delali nesrne politike, se ogrevali z nemško nacionalne fraze. Tega pa niso strokovnjaki, elita iz elite, ampak naredni politikujoči filistri v zapečku za kozarcem piva. Govorili so avstrijski

ministri v službi in izven službe, najvišji sodniki in državni uradniki, nikdar pa ni imel tako poguma, da bi zaklecal v zornici nemskim »drakom«; zavcajte se, da ste v državi, kjer je po svoji pretežni večini Slovanska in kjer in mogoče več zauzdan zmagajoči napredek slovanskih sil. Takih besed in onih čuti, inost njih nebroj blagodonecni razastih besed. Pa to je bila od nekadaš navada naših nemških souzavijanjov. Resnici gledati v obraz, niso imeli poguma. Podobni so gizuavemu starecu, ki razbije zrcalo, ko vidi v njem prve bele lase na glavi. In to je bilo njim na škodo in Avstriji, kajti oni, ki spozna resnico, se tudi ravna po njenih naukih. To je torej tragičnost tega jurističnega shoda. Dvanajst so pomolki, in pri tej priloznosti je drug drugega — nalagal.

Pa kljub vsaj tej komediji zmot — to je že druga, — prva je bila l. 1862, bi se pa slovenski politik mogel marsikaj naučiti od te prireditve. Tu vidi, kako visoko cenijo Nemci narodno zavednost svojih pravnikov. Tu bi se mogel naučiti, kako visoko cenijo Nemci važnost vseučilškega naraščaja, kak pomen pripisujejo narodnim vseučiliščem.

Kaj pa Slovenci? Ali so odgovorni slovenski politiki klerikalne stranke res tako kratkovidni iz samega strankarstva, da smatrajo vseučiliščno vprašanje za stvar tretjega reda, s katerim se ima baviti k večjemu še kak naiven narodni idealist? Naj si vendar zaponimajo lepe besede nemškega vseučilišnega profesorja Brockhausena, ki je na cesarjev rojstni dan v nekem dunajskem listu priobčil članek, v katerem pravi: **Visoka šola kot poslednje in najvažnejše vzgojišče je poslednja in najvišja kulturna zahteva vsakega naroda, IN NAROD, KI SE ODREČE KRATKO MALO TEGA KONČNEGA SMOTRA, NE VERUJE VEČ V SAMEGA SEBE.**

Ali niso te besede učenega in veleuglednega Nemca naravnost smrtna obsodba za Slovence? Kdor se pa odreče zahteve po ustanovitvi najvišje pravne šole, nima smisla za koristi, ki jih prinaša narodno misleč sodnik narodni celoti. Razpravljati nam bo kasneje enkrat, kako strašno je strankarstvo oškodovalo slovenske narodne interese, ko je žrtvovalo naše sodniške nemški vladi. Nemški pravniški shod na Dunaju nam priča, kako ozko so pri Nemcih spojeni narodni interesi in narodna zavest z narodno čutečim stanom sodnikov. Nemška politična ideologija je sicer mnogokrat nedostajna, pa vendar imajo oni zdravi instinkt, kje je izvor politične moči in vpliva. To pa Slovenceem manjka.

Obrambna razstava v Ljubljani.

Ni se nam treba sklicevati na nemške, francoske in angleške publiciste, ki govore o veliki važnosti slovenskega in češkega ozemlja v boju proti nemštvu. Saj nam edini pogled na narodnostno karto Evrope pokaže kako velike strategične važnosti je obramba teh pokrajin. Slovenci in Čehi so ostali edini tako daleč na zapadu in kljubovali tisočletje vsem navalom. Povsod drugje so Nemci prodirli daleč proti vzhodu, le naše pokrajine so trd oreh, ki ga hočejo sedaj zdrobiti.

Medtem, ko so se Nemci prepričali, da ne zmorejo češke žilavosti, so še ved-

no mnenja, da moramo biti mi fundament za nemški most do Adrije. Od Dobermiga, ki vedno in povsod zahteva nemškemu narodu pravo pot do morja (den weg zur Adria treiben) pa nazaj do politični pisateljev, ki so pomagali vstvarjati nemško državo, povsod čujemo izrek: do morja! Nemški politiki so že tako daleč zameli to naziranje, da se razume nemško napadanje že samo od sebe. Ze Pavel de Lagarde (Deutschs Schriften) je mnenja, da je Trst za Nemčijo življenskega pomena. »AKO se vsi Lahji vržejo na nas, tega pristanišča ne smejo dobiti nikdar v roke.« Najmanjše, kar moremo na jugu za naso trgovino zahtevati, je iznova do Adrije, kjer imamo pravo pot do vseh pristavov sredozemskega morja. Podobno se je izrazil Bismarck in nacionalni ekonom Roubertus (Kleine Schriften) pravi: »Civno pravo daje posestniku pravico, da pride čez sosedovo njivo na cesto. Ali se hočete pustiti odriniti od Jadranskega morja?« Stevilne brosure propagirajo to naziranje. »Naša bodočnost leži na vodi. Ali naša sedanjost med Adrijo in Severnim morjem, med Memlom in kanalom la manche.« Avstrija se mora zgraditi na nemški podlagi. »Zato se izplača borba na življenje in smrt. In zato ne sme biti polovičarstvo cilj našega stremljenja. Das Ziel muss die staatliche Zusammenfassung des mitteleuropäischen deutschen Sprachgebietes und die Gewinnung des Zuganges zum adriatischen Meere sein! (Österreichs Zusammenbruch und Wiederaufbau, München 1899). Tudi je izšla brošura v mapo, ki kaže, kakšna bo Velika Nemčija okoli leta 1950. »Slovenci in Slovenci se bodo morali zadovoljiti s pomničevanjem. Ze iz geografičnih ozirrov. Pa tudi, ker je njih število premajhno, da bi mogli braniti svojo samobitnost. Nadalje je pa pri njih zavednost še tako mlada, da ne bode otežkočena izguba samobitnosti po kulturno-zgodovinskih in političnih spominih.« »Misel na posest Kranjskega in Trsta s Primorjem pa ne bode nemški narod nikdar opustil, brez ozira na to, kdo sedaj tukaj stanuje. Dostop k Jadranskemu morju je življenskega pomena za Veliko Nemčijo in nemški narod si bode z vsemi sredstvi miru in vojne zagotovil dostop do Adrije.« (Grossdeutschesland und Mitteleuropa um das Jahr 1950.)

Nemška revija »Deutsche Erde« prinaša pregledne sestavke o nemštvu po vsem svetu. (Zeitschrift für Deutschkunde. Beiträge zur Kenntniss deutschen Volkstums allerorten und allerzeiten.) Pri vabilu za naročbo pa pravi: »Die deutsche Erde« ist die literarische Verkörperung des Kaiserlichen Ausspruches vom »grösseren Deutschen Reich.« Ta revija je prinesla natančne karte o nemštvu na našem ozemlju. Naša edina narodnostna karta je, poleg manjših skic, Koslerjev zemljevid iz leta 1871. Nemci pa imajo celo za vojvodino Kranjsko veliko karto, kjer je s številom zaznamovan vsak Nemec. Brezsporno se da zaslediti velika sistematičnost nemškega dela od Südmarke in Schulvereina, nemških politikov in gospodarjev pa do resnih kartografičnih zavodov J. Perthesa v Gothi.

Vso to nemško nevarnost in zanimanje za slovenske pokrajine bo skušala pokazati obrambna razstava, ki jo priredi »Prosveta« in ki se otvori v nedeljo 15. septembra v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani.

Pa tudi laški nameni s Primorjem bodo dali obrambni razstavi zanimivo lice in naši boji in vspeli v Trstu in Gorici gotovo podžgejo on pokrajine, ki se s takimi vspeli ne morejo ponašati.

Spisi in študije o narodnostnih in jezikovnih razmerah se vedno bolj kopičijo, nastajajo nova naziranja o upravi (federalizem, trializem), sliši se geslo za »Združeno Slovenijo«, ali natančnih in pravih predstav pa o vsem tem nimamo, kar je tudi nemogoče saj se tozadevna literatura ni še skušala zbrati.

Dandanes ni mogoče v Ljubljani zbrati najjednostavnejšega zaokroženega gradiva, kajti kar imajo posamezniki je le majhen odlomek velike in zanimive literature. Obrambna razstava bo dosegla svoj namen, če bo budila zanimanje za to važno panogo in dala vzpodbudo za ustanovitve obrambnega muzeja: kajti nujno potrebujemo stalne centrale za vse narodnostne, jezikovno manjšinske in gospodarske publikacije.

Avtonomija

Albanije in Macedonije.

(Konec.)

Dalje, piše »Srbska Reč«, se zdi mnogim nerazumljivo, kako se morajo vsi narodi, izvzemši Bulgare, protiviti avtonomiji Macedonije, ker bi se pač v svobodno upravljani pokrajini lahko razvijala legalna kulturna tekma, potom šole, časopisja, književnosti in drugih kulturnih sredstev; in kedor bode kulturno močnejši, ta bo asimilirala kulturno slabejše narode kakor tudi one elemente macedonske flotantne mase brez narodne zavednosti. Torej, močnejši bi bil koncem konca gospodar pokrajine in to naravnim potom.

Vse to se vidi pač naravno in razumljivo, če se gleda od daleč — iz Evrope — ali ko se pride bližje in vidi razmere v Macedoniji in se prouči najnovjša njena zgodovina, krvava in strašna, posebno po berlinskem kongresu, takrat je jasno, da je prejšnje mišljenje samo lepa teorija — brez moči življenja.

Nemogoča je kulturna tekma sedaj, ko v pokrajini vladajo Turki, ker to preprečujejo vedno z banditskimi sredstvi: nož, kroglica, strup, ogenj, in vsakovrstni teror bulgarske revolucionarne organizacije, katera je od l. 1897. do danes pobila toliko stotin srbskih svečnikov in učiteljev, torej kulturnih boriteljev. Ali bi se upal v takih razmerah srbski kulturni boritelj nadaljevati legalno borbo s protivnikom, kateri je iz cerkve in šol napravil arzenale za bombe in dinamit; učitelju in duhovniku potisnil v roke nož in samokres mesto knjige, in razširjevanje kulture zamenjal z razširjevanjem mržnje, boja brez ozira na sredstva, brez milosti, samo da se zatre vse, kar ni bulgarsko. To je pač divja in ne kulturna borba — katera pa ne divja samo med Bulgari in Srbi, nego tudi med Bulgari in Grki, Rumuni in Grki in med Arnavti in kristjani vobče.

Morda bode kedo dejal: da je to mogoče le sedaj, ko vladajo Macedonijo Turki in da bi bilo v avtonomni, svobodni Macedoniji vendar drugače. Pa, potem bi to, po našem mnenju, bilo še manj mogoče nego sedaj; ker indeletni Turki niso branili kulturne tekme narodov, ali v av-

tonomni. Macedoniji ne bi je pustila bulgarska propaganda in komite. Ako imajo ti folk moči v tuj, turški Macedoniji, da s terorizmom preprečujejo kulturni napredek nebulgarskih narodov, tem manj bi to prepustili v svobodni, v kateri bi bili oni. Bulgari, gospodariji situacije, ker ne sme mo pozabiti, da bi tudi potem ne bili, pod avtonomijo, vsi narodi ravnopravni. O rav nopravnosti nočejo nič slišati Bulgari ter nočejo kantonalne uprave nego centralistično z bulgarsko hegemonijo. Oni zahtevajo avtonomijo Macedonije, ali glavni in uradni jezik mora biti bulgarski, le v občinah bi naj bili v rabi jeziki ostalih narodov; — da bi narodni vojski poveljevali bulgarski častniki — da najvažnejše službe na sodniji, policiji in drugod dobijo le Bulgari. Tudi volilni red bi seveda prikrojili sebi v prilog, da tako dobe večino v macedonskem parlamentu, kateri bi bil pripravljen glasovati za ujedinjenje z Bulgarsko, po izgledu Rumelije l. 1885. Tudi generalni guverner bi moral biti Bulgar ali vsaj njih prijatelj — na kratko — Bulgari gospodariji Macedonije, a drugi narodi ponižni sluge.

Tako se pripravajo naši bratje na Balkanu med seboj po stari slovanski navadi. Najši naj ječi nesrečna zemlja pod tujim jarmom, nego da pride v last bratu sosedu; a oni zopet ne privoščijo temu toplega kotička v hiši, ki — ni še njegova, češ: ali jaz sam ali pa, kakor pravi naš slovenski kmet, naj vzame vse skupaj vrag!

Tu ni kriva različnost vere, tu so naši veliki trenutki mesto junakov prtljivke, majhne duše in nizke. Zastonj je pred Slovanom razgrnjena knjiga zgodovine, pisana s krvjo in nepopisnim trpljenjem; a niti preteklosti ni treba, saj zadostuje sedanost za onega, kateri ni slep. Spregledali bodo takrat balkanski Slovani in njih sodeželani, ko bode Stara Srbija in Macedonija pod pestjo tujca; ko tudi tam zagospodari, jih zavije, če že ne drugače v svoje mreže tuji kapital. Ta krat si bodo poskušali podati roke bratje in sosedje, ali težko je streti verige, se otresti pijavke, in težko ali sploh nemogoče bo podreti most, ki ga zida German preko balkanskih pokrajin, preko duš in svetinj balkanskih narodov na Solun in Orient — kar se vidi in čuti pri vsakem koraku, katerega človek stori na Balkanu.

— e —

Občinske volitve v Gorici.

Rok za vlaganje reklamacij poteče s 13. t. m. Slovenci, davkoplačevalci, stori-te vsi svojo narodno dolžnost!

Politični pregled.

Avstro-Ogrska.

Odlikovanja. — Ministerskemu predsedniku grofu Stürgku je podelil cesar veliki križ reda sv. Stefana, domobranski minister Georgi je povišan v baronski stan, Hochenburgerju je izrečeno posebno cesarjevo priznanje. Podpredsednika poslanske zbornice Slovenca Jos. Pogachnika je cesar povzdignil v viteški stan. — Vsa ta odlikovanja so priznanje za trud za brambni zakon.

Hochenburger zopet v ospredju. — Nemški sodniki na Češkem delajo kar hočejo proti veljavnim odredbam; zanetajo češke vloge ali jih rešujejo nemško, zlasti tam, kjer so okrajni jezikovno mešani. Zdaj pa se je zgodilo, da so bile nekatere take češke vloge rešene češko. — Hochenburger se je hitro oglašil in naroča predstojnikom »poduk«. — Ministrov ukaz je vzbudil vihar, ki je prav pripraven razbiti pogajanja za sporazum med Čehi in Nemci.

Sestanek Berchtolda z nemškim drž. kancelarjem Bethman-Hollwegom se je vršil v soboto in nedeljo. Poroča se, da sta se razgovarjala o vprašanih evropske važnosti, zlasti glede vzhoda in da sta soglašala v težnjah obeh vlad.

Nizzeavstrijski deželni zbor je sklican na dan 25. t. m. na tritedensko zasedanje.

Kurije veleposestva na Kranjskem. — Razpisani ste 2 volitvi za deželni zbor iz kurije veleposestva. V volilnem imeniku je — 76 volilcev. Ti imajo 11 poslancev!!

Inozemstvo.

Bulgarsko-srbsko-črnogorski sporazum za uničenje Turkov?? — Bulgarski list »Dnevnik« v Sofiji priobčuje pismo iz Varne, v katerem je naznanjeno, da je končal tajni kongres odbora za uničenje Turkov. V pismu so groznje proti vladi in bulgarskemu kralju, ako ne bodo poslušali glasu ljudstva, ki hoče vojno s Turčijo. Srbski poslanik v Sofiji je te dni nenadoma odšel v Beligrad, od koder ga pričakujejo s posebnim pismom kralja Petra z načrtom o zvezi med Srbijo, Bulgarijo in Črnogoro. Ob meji se utrjujejo Turki. V diplomatskih krogih se mnogo komentira bivanje bulgarskega poslanika iz Pariza Stančova v Sofiji in okolnost, da je došel k bulgarskemu kralju njegov brat princ Ferdinand Filip, katera dva sta njegova svetovalca v kritičnih časih.

Spomin na stoletnico bitke pri Borodinu v Rusiji so dne 7. t. m. slovesno proslavili. Prisostvovala je tudi cesarska obitelj. Slavnost je bila velikanska. Pri odkritju spomenika na bitko so stali tudi odposlanstva polkov, ki so se udeležili bitke proti Napoleonu. Živijo tudi še ljudje, ki pomnijo ono bitko; eden med temi je star 125 let, drugi 110 let. Te je obiskal car v hiši invalidov. — V Moskvi otvorijo »muzej leta 1812«, v katerem bodo shranjeni vsi spomini na Napoleonov pohod v Rusijo.

Srbija se pripravlja na mobilizacijo. Vlada je prepovedala izvoz pšenice, ovsu in krmil, kar smatra Turčija za nevarnost napovedi vojne. Turška vlada pa je prepovedala prevoz pošiljatev za Srbijo preko Soluna. — Srbsko ministerstvo je odstopilo.

Turčija delj denar. — Ibrahimpaša je dobil 20.000 lir, da jih razdeli v vilajetu Kosovo, kjer so trpeli vsled »vojaških operacij«, 15.000 lir pa dobijo v Berani in Kolačini. — O Albaniji sodi turška vlada, da je za nekaj časa vsaj umirjena.

Pesimizem v Petrogradu glede balkanskih razmer. — »Kölnische Zeitung« poroča iz Petrograda, da v zunanji ruski ministertvu sodijo zelo pesimistično o položaju na Balkanu. Berchtoldov predlog ne more imeti večjega efekta nego škaf vode na velik ogenj. Od dne do dne pričakujejo katastrofo. Bulgarski poslaništvo v Petrogradu pa nasproti temu zatrjuje, da ni tak položaj, da bi se bilo bati resno izbruha vojne.

Bulgarija izdeluje načrt za reforme v Macedoniji. — Bulgarska vlada izdeluje načrt, baje na nasvet Francije, po katerem naj bi se izvedle reforme za Macedonijo; zahtevajo krščanskega guvernerja, deželni zbor in svojo žandarmerijo. Načrt bo predložen vevlastim.

VOJNA MED TURČIJO IN ITALIJO.

Italijansko vojno ministerstvo je izdalo tretji seznam izgub v Tripolitaniji. V tem seznamu je naznanjena smrt 13 častnikov in 234 vojakov, ki so padli v bitkah ali podlegli ranam, dobljenim v bojih.

Predpogajanja za sklenitev miru med Italijo in Turčijo skončajo baje v kratkem.

Domače vesti.

Pogovor o prireditvi cvetličnega dneva v Gorici bo danes zvečer ob 8. uri »pri jelenu«. Vabljeni so na ta sestanek p. n. gg. odborci in odborniki podružnic C. M. D. v Gorici; vabljeni so na sestanek tudi visokošolci.

Zborovanje poštnih in brzajavnih uradnikov alpskih dežel se je vršilo v nedeljo v hotelu Südbahn v Gorici. Prišlo je obiko uradnikov iz Gorice, Trsta, Kranjske, Koroške, Štajerske, z Dunaja. Predsedoval je tukajšnji poštni oficijal g. K. Hrovatin. Navzoč je bil namestništveni svetnik Rebek in župan Bombig. Zborovanje se je izvršilo v lepem redu v čast uradnikom ter so bile sprejete važne resolucije. Radi pomanjkanja prostora smo morali odložiti obširneje poročilo za prihodnjo številko.

IV. narodni-radikalni shod. — Hitro menjajoči se strujni pristaši, gibanje, ki je nastalo po lanskem II. zaupnem sestanku in potreba, sestaviti ob desetletnici struje narodno-radikalni program v eno celoto, nas je privedlo k sklepu sklicati IV. narodno radikalni shod, ki se vrši v dneh 13. in 14. septembra v Ljubljani v mali

dvorani »Mestnega doma« s tem vzporedom: 13. septembra ob 9. dopoldne: 1. Lavo Cermelj: Vseučiliščno vprašanje, 2. Današnje gmotno stanje slovenskega visokošolca. Ob 3. popoldne: Ivan Sajovic: Pomen in bistvo narodnosti. 14. septembra ob 9. dopoldne: 4. Albin Ogris: Narodni radikalizem in verstvo. Ob 3. popoldne: 5. Ivan Zorman: Organizacija. 6. Resolucije. Opozorjamo vse tovariše, da je njihova dolžnost udeležiti se shoda, ki bo važnega pomena za nadaljni razvoj struje.

Shod naprednih abiturijentov v Ljubljani bo dne 15. in 16. t. m. Pričakovati je oobne udeležbe.

14. obletnica umora cesarice Elizabete je danes dne 10. septembra t. l. Dne 10. sept. 1898. jo je umoril ob divnem geniskem jezeru Italijan Luigi Luoheni. — Ob jednom s to obletnico pa se tudi spominjamo strahovitih kazenskih razprav proti žrtvam avstrijskega patriotizma. V Gorici in v Trstu so se vršile te razprave po ukazu z Dunaja »Strenge Bestrafung«. Slovenska kri je vrela radi strašnega zločina, Italijani pa so kričali o preganjanju. Batujci, Nabrežinci in Devinci se z grozo spominjajo jeseni 1898....

Upokojen je začasno poročnik Jos. Podboj, provijantni častnik 47. pešpolka.

»Narodna šola« na Blanči. — Vpisovanje v otroški vrtec ter v I. in II. razred se bo vršilo 16. in 17. t. m. od 9. do 11. dopoldne. Šolsko leto prične 18. t. m. s sv. mašo ob 9. zjutraj. — Šolsko vodstvo.

Na c. kr. pripravnici za učiteljska v Tolminu bo vpisovanje v pondeljek dne 16. t. m. od 9.—12. predpoldnem in od 2.—5. popoldne. Sprejmejo se zdravi gojenci s primerno predizobrazbo, stari vsaj 13 let in pol. K vpisovanju je treba primesti krstni list in zadnje šol. izpričevalo; kdor namerava prositi za podelitev državne podpore, naj prinese tudi ubožni list. — Revni in pridni dijaki dobé šol. potrebščine brezplačno. — Stanovanje z zdravo hrano stane mesečno od 36—40 K. Pojasnila daje vodstvo.

Za Narodni muzej so darovali: Josip Balič, učitelj, Vrh sv. Mihaela, 29. dar: 1. Stand der kroatisch-kraimerischen Franziskaner-Ordensprovinz iz l. 1839; 2. Sematismo iz l. 1836; 3. Vascotti, Orazione; 4. Godina, Spiegazione del Katicismo maggiore; 5. Janssen, Russland und Polen; 6. Achter Jahresbericht der K. k. Oberrealschule in Görz; 7. Pavišič, Il buon pastore; 8. Tomsich, La lingua croata. 9. Pavišič, Elogio Funebre, di Luigi Mattiia Zorn; 10. Pavlica, Socialno vprašanje. Budal Josip, nadučitelj v Podgori, 1 knjigo: Mesingasti krish l. 1845. Kozman Miha, trgovec v Gorici, 1 srebrn tolar l. 1797. Josip Batič, trgovec v Šempasu, 2 bakrena novca. Bruno Faninger, trg. potnik z Dunaja, 3 bakrene novce. Kozman Janko v Gorici 2 srebrna novca. Kenka Josip, gozd. uradnik v Gorici, 1 srebrn denar iz l. 1691. Velikonja Jožef 1 srebrn novce (zelo redek).

Premeščen. — Zbog svojega delovanja po Vipavskem znani in v listih večkrat imenovani kapucin pater Bonaventura Savec je premeščen iz Sv. Križa v Wolfsberg.

Tretje letošnje porotno zasedanje v Gorici prične 30. septembra t. l.

»Društvo Gorških Slovenskih Fotoamaterjev« v Gorici naznanja, da se bo vršil I. izredni občni zbor v soboto, dne 14. septembra t. l. ob 9 uri zvečer v društvenih lokalih v ulici Mattioli št. 13 pritičje, na dvorišču — desno. Dnevni red: a) Spopolnitev odbora; b) Slučajnosti. Člani, udeležite se častno izrednega občnega zbora! Na svidenje! Odbor.

Društvo »Goriška Slovenska Mladina« naznanja, da se bo vršil V. redni občni zbor v soboto, dne 21. septembra t. l. ob 8 1/2 uri zvečer v dvorani hotela »Zlati jelen«. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika; 2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 3. Poročilo tajnika; 4. Poročilo blagajnika; 5. Poročilo »Veseličnega odseka«; 6. Poročilo »Damskega odseka«; 7. Poročilo pregledovalcev računov; 8. Volitev predsednika; 9. Volitev štirih odbornikov, dveh namestnikov in dveh pregledovalcev računov; 10. Volitev »Veseličnega odseka«; 11. Predlogi za nadaljni razvoj »G. S. M.«; 12. Slučajnosti. NB: V slučaju nesklepčnosti vrši se pol ure kasneje ob vsakem številu navzočih drugi občni zbor. Z narodnim pozdravom! Odbor.

Tečaj za babice v Trstu se otvori s 1. oktobrom t. l. in sicer na tamkajšnjem c. kr. učilišču za babice. Za Slovenke je poduk seveda v slovenskem jeziku. One, ki žele vstopiti v tečaj, se morajo zgledati od 1.—4. okt. pri profesorju učilišča v mestni tržaški bolnišnici. Dopusčena je starost do 40 let; neomožene morajo biti stare najmanj 24 let. Prinesti je s seboj krstni ali rojstni list, spričevalo ponoke ev. smrti soproga, domovnico, spričevalo županstva o dobrem obnašanju, o zdravju in fizični sposobnosti (napravi uradni zdravnik), spričevalo o cepljenju koz. No-seče in z otroki pri prsih se ne sprejemajo.

Cepljenje koz v Gorici. — Lani so bile cepljene koze 486 osebam; zopet cepljene 358.

Razpisana je služba kancelista v XI. činovnem razredu pri tukajšnjem gozd-nem in domenskem ravateljstvu. Služba je razpisana seveda samo po nemško! Prednost imajo certifikatisti. — Razpisani ste dve službi cestarjev v Obrovu in Kozini; prošnje na namestništvo.

Ljubzenska drama v Postojni, sreča v mesreči ali dogodek natakarija na parniku »Titanic«; strašno dejanje blazne matere Neža Burja pri Bledu; William Booth, ustanovitelj in prvi general »Armade rešitve« na Angléškem; godbeni klub in pevski zbor kat. izobr. društva na Šavi pri Jesenicah; proslava cesarjevega rojstnega dne na Jesenicah (2 sliki); D. Devetak, avtor igre »Lucifer«; učenci in učiteljstvo v Banjaloki pri Kočevju; itd. je vsebina totedenske številke »Slov. Ilustrovanega Tednika«.

Zatekel se je luksus pes. Dobi se ga pri železniškem poduradniku drž. železnice g. Mōzetiču v Gorici.

Domača politika.

Naša domača politika naj bodo tudi volila. Tržaški bankir Herman Gentili je umrl te dni in zapustil Legi 50.000 K, da postavi šolo v Trstu ali v Istri; to stori pa ne v obrambne, marveč v raznarodovalne namene! — Pred kratkim smo beležili volilo 200 K pokojnega rodoljuba Korošca »Narodni Prosveti« v Gorici, za šolo na Blanči je zapustila rodoljubka Reinöhl znatno svoto, pred kratkim smo čitali, da je poslal neki rodoljub z Goriškega 1000 K družbi sv. C. in M. v Ljubljano. Blaga srca so to, vredna obširnega posnemanja pri volilih. Kdor ima kaj, da lahko da, naj da v naše prosvetne in narodnoobrambne namene. Skrbimo zase, pomagajmo si naprej, dvigajmo ljudstvo, to bodi naša domača politika. — X.

Podkupovanje pri volitvah. — Pri okrožni sodniji v Gorici se je vršila svoj čas razprava proti Gvidu Torossiju radi prestopka po § 3. zakona v varstvo volilne svobode. Torossi je laški klerikalec. Obtožen je bil, da je pri občinskih volitvah obljubljal revnim pristašem klerikalne stranke, da naj pridejo volit in da bodo dobili izplačano polovico dnevnega zaslužka. Torossi je povdarjal, da pri teh volitvah ni šlo za nikak volilni boj, marveč so volili v tretjem razredu samo klerikali; torej ni bilo nikakega volilnega boja. Ker tudi on pripada stranki, je rekel, da ne vidi nikakega podkupovanja v tem, če je obljubil za zgubo časa pol-dnevni zaslužek, ki ni nikak dobiček v imovini, o kakoršnjem govori zakon. — Kasacijska sodnija je ničnostno pritožbo proti obsodbi okrožne sodnije zavrnila rekoč, da je vsejedno za dejansko stanje v smislu § 3., ali so bili postavljeni tudi protikandidatje ali ne. Zadostuje, da se je podkupoval volilca k izvršenju volilne pravice, pri čemur ni potreba, da si stoji ta dve stranki nasproti. Prosto glasovanje volilca ne sme biti moteno z nikakim nedovoljenim sredstvom. Zakon pa tudi ne navaja posameznih vrst dobička v imovini in je smatrati pol-dnevni zaslužek za dobiček v imovini, ker se je za ta znesek pomnožila.

Cela regnikolska družina aretirana! — V Gorici je prebivala regnikolska družina Stradulin, obstoječa iz 7 oseb. Vse je aretirala policija; obdolženi so žaljenja veličanstva. — Ta regnikolska družina je stanovala v jedni delavskih hiš, katere je zgradil magistrat. Torej za regnikole je zidal magistrat delavske hiše — če bi se slovenski delavec oglašil za tako hišo, to bi ga nagnali Stradulin je čevljar po poklicu.

Razprava proti »tentatorju« Ipavcu iz Ročinja je zopet preložena. Vršila se bo jutri.

»Spiljon« Ciuferle Ferdinand, ki je bil aretiran 23. julija v Tolminu, ne pride pred sodnijo, marveč so ga dali na dispozicijo politični oblasti.

Beneški Slovenec Jušič, ki je bil obtožen špionaže pa oproščen, je izročen politični oblasti. Državni pravdnik je bil naznanil ničnostno pritožbo proti vrhovni sodni razsodbi pa je ni podal.

Narodna obramba.

Cvetlični dnevi.

Cvetlični dan v Bovcu. — V nedeljo, dne 8. septembra je priredila podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Bovcu cvetlični dan. Uspeh te ita novo vpeljane prireditve je bil nad vse pričakovanje izbornen. Nabralo se je namreč za prodane cvetlice K 314.23, a bi se še mnogo več dobilo, če bi bil cvetlični dan pred 14 dnevi ko so bili tukaj še tuji. Bovec stoji do sedaj s to svoto nad vsemi takimi prireditvami v trgih na celem Slovenskem. Gospicam-prodajalkam: Minki Jonko, Dori Kenda, Ani Klavora, Elizi Kranjca, Lojzki Mlekuž, Mircici in Olgi Mlekuž, Anjci in Zori Ostan, Berti Pagon, Eleonori, Lidiji in Palmiri Straussgiti, dalje tudi malim: Nadiči Ostan, Irmi Strgulje in zelo pridni Bojani Vidmar, ki so s svojo požrtvovalnostjo in ljubeznivostjo pripomogle do tako sijajnega in častnega uspeha, bodi na tem mestu izražena najiskrenejša zahvala in priznanje! Iskrena hvala tudi darovalcem krásnih cvetlic in vsem onim, ki so se za to prireditve zanimali. D. O.

Cvetlični dan v Ajdovščini. — V nedeljo dne 8. t. m. se je cvetlični dan v Ajdovščini v gmotnem oziru kaj dobro obnesel. Prinesel je čistih 260 K, katere se je že odposlalo na pristojno mesto. Kakor vedno, tako se je to pot Ajdovščina odkrivala in njeni dohodki presegajo dohodke celo večjih krajev po Slovenskem. Slava slovenski požrtvovalnosti, posebej cvetličaricam — prodajalkam!

Cvetlični dan v Vrtojbi. — Podružnica sv. Cirila in Metoda priredi, kakor je že znano, dne 15. t. m. cvetlični dan v korist obmejnih šolski mladini. Čela naša domovina je obkrožena od krutih sovražnikov, ki stezajo roke po nežni mladini, ter gledajo na najmanjšo ugodnost, da se zaženejo, kot gladni volkovi na čedo ovc. Na severni stezajo roke oholi Nemci z nado, da s tem zidajo most do Adrije. A hudo se varajo, ako menijo, da se uresniči kdaj njih ideje. Dokler živi zavetnost med čvrstim slovenskim ljudstvom se jim to ne posreči. Ravno tako na jugu stegujejo grabeljive roke Italijani in tudi ta sovražnik je hud in močan. A s skupno delavnostjo in energijo se vse to preмага, samo dela, trdega dela nam manjka.

S tem namenom prirede Vrtojbenci cvetlični dan. Priprave so že v popolnem tiru. Dne 15. t. m. bo Vrtojba z zastavami in cvetjem okrašena, vsak, brez izjeme bo pomagal, da ta dan lepo uspe in da bo imela šolska družba tem lepši dobiček.

Torej v nedeljo 15. t. m. vsi v Vrtojbo po cvetice, toda ne samo cvetje, ampak še mnogo drugih zanimivosti bo ta dan v Vrtojbi. Tamburaši se tudi pripravljajo.

Cvetlični dan v Kanalu. Ciril-Metodova podružnica v Kanalu priredi v nedeljo dne 15. septembra t. l. cvetlični dan. Narodna zavest in za Slovence zelo važen ter blag namen glavne Ciril-Metodove družbe »Naša mladina in rod ob deželnih jezikovno različnih mejah naj se ne odtuji svojemu narodu« je navdušilo lepo število kanalskih gospodičen, da bodo prodajale omenjenega dne cvetice vsakomur, ki je narodno zaveden. Menka ni gospoda ne dame, ne priprostega vaškega mladeniča ne dekleta v Kanalski dolini, ki bi ne položil mal dar domu na altar ter skazal ravno z nakupovanjem cvetic svojo narodno zavest. Torej! — Predsedništvo.

Cvetlični dan v Ljubljani se bo vršil dne 15. septembra t. l.

DOPISI.

Iz ajdovskega okraja.

Iz Ajdovščine. — V nedeljo smo imeli cvetlični dan in Sokolsko slavnost.

Prazničnega lica pa Ajdovščina kljub temu ni bila v nedeljo. Od Lavričevega trga do »Edinosti« so plapolale narodne zastave precej gosto skupaj, drugod pa praznosta! Pogrešali smo jih na hišah tega in onega Ajdovca. To ni prav! »Biti slovenske krvi, bodi Slovincu ponos!« »Kdor Sloven, ta Sokol!«

Električna razsvetljava v našem trgu vrlo dobro služi ter imponuje vsakomur, bodi tujcu ali domačinu. Vsi se o njej kaj laskavo izražajo. Slnemo biti občinskemu zastopu za to napravo kakor za vodovod v resnici hvaležni. Odkar imamo vodovod, ki daje zdravo pitno vodo iz studenca pod Gradiščem, se splošno opaža veliko manjša umrljivost med ajdovskim prebivalstvom.

Skromen nasvet: Ne imponuje pa ne domačinom niti tujcu oni-le kos zemljišča tik ljudskega vrta ob glavni cesti na vhodu v trg, kjer odklada bivši g. stari župan smeti in drugo tako nepristojno šaro. Iz higijeničnih ozirov bi irebalo take-le stvar odstraniti, naj stane kolikor hoče!

G. notar Lokar se je vrnil te dni v naš trg — upamo da čil in zarav! Želimo, da zastavi znova svoje večje moči za prebujo in povzdigo ajdovskega trga! Živel!

Dol-Otlica. — (Strašna noč. — Razno.) Noč od 6.-7. t. m. je bila strašna. Dež je bil, kakor bi se vse nebesne oklopnice odprle. Zvečer je naletal sneg med dežjem in jutraj smo videli sneg na Medvedjem Vrhu in Golakih. Beli vrhovi naših gora spominjajo na zgodnjo zimo; sicer pa upamo, da ne bo še hudega. — Letina tu v naši občini bi bila letos prav dobra, a vedno deževje je mnogo pokvarilo sosebno pri žitu in ako se bo to vreme nadaljevalo, bati se je, da krompir, ki je glavni pridelek — pogrije, kar bi pomenilo katastrofo v občini. — Uže smo v septembru a o naših občinskih računih še nič ne slišimo. Druga leta smo obdelovali obč. račune v marcu, a letos? Kje je oni pridni župan, ki tako imenitno ureduje obč. posle? Kje je oni možakar, ki ima deset duševnih zmožnosti?!

Iz kanalskega okraja.

Iz Kanala. — (Slovenska zastava v Kanalu prepovedana?) V soboto, dne 7. septembra t. l. je bil nabor Kanalskega okraja. Kakor je povsod pri Slovencih običaj, pridejo fantje k naboru s slovensko zastavo. Te lepe stare navade so se poslužili tudi letos iz Deskel. Prišli so na nabor s slovensko zastavo in prepevaje narodne pesmi. Načelovala jim je godba iz Kojškega. Fantje so bili trezni in so se vedli povsem dostojno in mirno, tako, da je bil cel Kanal navdušen ob njihovem prihodu. Nekemu orožniku pa je šinila v glavo čudna misel, da je prepovedal fantom zastavo nositi po trgu, češ, da je od politične oblasti obhod s slovensko zastavo po Kanalu — kjer bivajo edino-le Slovenci — prepovedan! Našim mirnim fantom to ni bilo všeč, radi tega je nastala na trgu pravcata komedija. Vsi tržani so se zgražali nad prepovedjo. Interveniral pa je naš gospod župan, Anton Križnič ter dovolil izrecno našim fantom svobodno korakati s slovensko zastavo in godbo na željo po našem narodnem trgu. Popoldan so šli fantje domov. Potrdili so jih 16 v vojak. Tudi ljudstvo je fante pozdravljalo ter se laskavo izrazilo o njih lepem in dostojnem vedenju.

Sedaj pa vprašamo, če je res dobilo orožništvo kak ukaz od politične oblasti, da mora zabraniti pohod slovenskih fantov po Kanalu s slovensko zastavo? Ne verjamemo, kajti v naznanilu okrajnega glavarstva o letošnjih glavnih naborih v goriškem političnem okraju je citati to-le: »Nabornikom je strogo prepovedano razgrajati ob nabornih dneh po mestu v Gorici, v nabornih krajih Kanal in Ajdovščina. Jednako je strogo prepovedano korakati po ulicah v Gorici pevaje in kričaje ter nositi po mestu kakoršnekoli zastave!« — Torej zastave nositi je prepovedano v Gorici ne pa v Kanalu. Lepa bi bila tudi ta, da se bi prepovedala slov. zastava v slovenskem Kanalu! — Svetujemo dotičnemu g. orožniku, naj ne bo tako goreč, kajti kaj takega škoduje dobremu razmerju, katero naj vlada med občinstvom in orožništvom.

Iz Banjske občine. — (S cepcem ranjen.) Pri mlattvi sta se sporekla 19 letni Leopold Lazar in 46 letni Anton Humar. Lazar je s svojim cepcem mahal po cencu Humarjevem. Ta se je naveličal ter uqaril Lazarja po glavi in mu prizadjal težko telesno poškodbo. Vso reč ima sedaj v rokah sodnija.

Iz goriške okolice.

Iz Vrtojbe. — (Občinske volitve.) — Starešinstvene volitve so sedaj končane. Bil se je hud boj, kakoršnega ni še videla Vrtojba ob občinskih volitvah. V boju sta si stali dve stranki nasproti. V enem taboru Gorenja Vrtojba združena na življenje in smrt z Bukovico, na drugi strani pa Dolenja Vrtojba, sama in od vseh zapuščena. Agitacija je bila strahovita bodiši od ene bodiši od druge strani. Vsaka stranka je spravila vse na volišče, kar je le mogla. Še nikdar ni pri starešinstvenih velitvah pri nas volilo toliko upravičencev kot sedaj. Poydariti se mora, da se je na splošno izvršila volitev mirno, brez nikakih spopadov, razen običajnega pričkanja, ki je ob takih prilikah navaden. Končni rezultat celega volilnega boja je sledeči: V tretjem razredu je prodrla doljevrtojbska lista z 90 glasovi večine, v drugem razredu je zmaga lista iz Gornje Vrtojbe in Bukovice z 7 glasovi večine (od 147 volilcev je prišlo volit 117), v prvem razredu je prišlo do kompromisa po katerem so prišli v starešinstvo 4 kandidati iz Dolenje, 2 iz Gorenje Vrtojbe in 2 iz Bukovice. Vsaka od obeh bojujočih se strank ima torej 12 starešin na svoji strani. Pričakovati ni, da bi se pojavil kak rekurz in tako se bo najbrže vršila v kratkem času volitev županstva. Kako se ta volitev izteče — homo videli.

Sokolski vestnik.

Goriška Sokolska Župa. Naznanjamo, da se bo vršila seja predsedstva GŠ. S. Z. v četrtek dne 12. t. m. ob 9. uri zvečer v društvenih prostorih v ulici sv. Ivana 7. Ker so na dnevnem redu jako važne točke, prosimo, da se je člani točno in zanesljivo vdeleže. Na zdar! Tajništvo.

Sokolska veselica v Biljah v nedeljo se je sponesla dobro. Poročilo prihodnjič.

Sokolska slavnost v Ajdovščini v nedeljo ni bila posebno obiskana kakor drugekrat. Vzroka je iskati v marsičem: prepegoste podobne slavnosti, prireditve enega in istega dne v bližnjih krajih itd. Sicer pa je tudi »Sokolu« prišlo precej v blagajno in more biti na to stran povsem zadovoljen.

Gospodarske vesti.

Gospodarska vest za naše Brice. — Naši Brici pozvedujejo vsako leto, kje bi se vdobilo mnogo češpelj, v namen naprave lupljenih češpelj (prumel). Ker je letos v obče povsod kaj malo tega sadu,

bo Bricean gotovo vstreženo, ako jim povemo, da so češplje letos kaj dobro obrabile v okolici Cerkanice in po celi takozvani Bloški dolini na Notranjskem.

Ponudbeni razpis. — Najboljšemu ponudniku se odda dobavljanje moke za pekarno in testenarno deželne umobolnice »Franc Josip I.« v Gorici. Dobava velja do konca decembra 1913. Interesenti so opozarjajo, da morejo izročiti svoje pisnene ponudbe v zapečatenih ovitkih pri vložnem zapisniku deželnega odbora do najkasneje 15. septembra t. l. Zajedno s ponudbo se morajo izročiti oskrbništvu deželne umobolnice dvojni vzorci (po 500 gramov) vsake ponudeni vrst blaga. Vzorci morajo biti zapečateni in zaznamovani z imenom ponudnika. Mesečni konsum bo znašal približno: 4800 kg pšenične moke, 1000 kg ržene moke. Pšenična moka mora biti vrste sledečih števil: št. 1, 0 in 00. — Nadaljna pojasnila o načinu dobave daje oskrbništvu deželne umobolnice ob delavnikih od 11. do 12. opoldne. Deželni odbor.

Pasivna trgovska bilanca. — Bilanca zunanje trgovine za prvo poluletie je močno pasivna. Slika se tudi v juliju ni spremenila. V tem mesecu je bilo uvoza 2881 milijonov, izvoza pa 223.5 milijonov. Trgovska bilanca za mesec januarij do konca julija izkazuje pasiva 605.8 milijonov K, lani je bilo pasiva v isti dobi 390 milijonov K. Uvoz žita izkazuje nasproti lanskemu letu povišek za okroglo 19 milijonov, kar se nanaša največ na zvišanje uvoza turšice, dočim je import pšenice, ovsu in ječmena močno nazadoval. Povečal se je uvoz klayne in uprežne živine kakor tudi kolonijalnega blaga; import bombaža in prediva se je zvišal, import premoga izkazuje poviška 14.5 milijonov K. Glede izvoza je beležiti napredek pri živini, pri fajcili perutnine, pri usnju in železu. Izvoz sladkorja je padel za 9.6 milijonov K, pri čemur je pripomniti, da je bil izvoz surovega sladkorja za 32.7 milijonov K večji, izvoz rafinade za 42.3 milj. K manjši kot v istem času lani. —

Razne vesti.

Umrl je v Ameriki naš goriški rojak Ivan Gerbic iz Ročinja; umrl je v bolnišnici za jetiko.

Aviačična nesreča se je pripetila na letališču St. Adrian v Parizu. Aeroplan letaka Bearda se je zasukal ter padel na gledalce. 4 osebe so ubite, 20 je ranjenih.

Dalje na 4. strani.

Tvrška C. Sicherle & Co
v Gorici, Via Teatro
prodaja sode
različnih velikosti,
v jako dobrem stanju.

Velika izbira čevljev

za moške, ženske in otroke

I. Drufovka, Gorica

Gospoška ulica 3 (nasproti „Monta“).

ZAHVALA.

Za premnoge izraze srčnega sočutja, ki so nam došli povodom smrti našega soproga, očeta, tasta in starega očeta, gospoda

JOSIPA ZOTTIG

veleposestnika v Dol. Cerovem,

izrekamo tem potom svoje najiskrenejšo zahvalo. Zahvaljujemo se posebno vsem sorodnikom, občinskemu zastopu občine Št. Ferjan, gospem in gospodom iz Gorice, učiteljstvu iz Cerovega, in šolski mladini in sploh vsem prijateljem in znancem, ki so pokojnika spremili k večnemu počitku.

V DOL. CEROVEM, 9. sept. 1912.

Zalujoči ostali.

Katoliško vseučilišče v Solnogradu se odpre v letu 1915., ob stoletnici pripadanja Solnograške dežele k Avstriji.

Na potu v Prago je umrl dunajski bančni uradnik Zink. Oboliel je v vlakcu. Dva zdravnik sta mu ubrizgala morfij, ač on je bil tako slaboten; da ni prenesel, morilja ter je umrl. Uvedena je preiskava.

Velikanske povodnji v Bukovini. — Povodnji zadnjih dni so napravile veliko škodo, železniški nasipi so poškodovani, vlaki imajo zamude, zveze so pretrgane, obrežja poplavljená, vsepovsodi velika škoda.

Stavka strojnikov preti v Londonu. Stavkalo bi poldrugi milijon strojnih delavcev.

Aviatik Vidmar v Banjaluki. — Napravil je krasen polet ter se dvignil nad 1000 m visoko v zrak. Občinstvo ga je živahno pozdravljalo.

Odvetni obsojen radi sleparije. — 6 dni je trajala razprava v Kutnigori proti odvetniku dr. Rajčmanu iz Kolinu, ki je bil obtožen ponarejanja menic in kride. Obsojen je na 6 mesecev težke ječe.

Avtomobilska nesreča na Francoskem. — Blizu Toulona se je pripetila avtomobilska nesreča. Ubila je žena arhitekta Meynos; mož je lahko ranjen.

Povodnji na Ogrskem. — V komitatu Csik so bili velikanski nalivi, ki so napravili veliko škodo. Okoli Tarackeča in Visa je vse pod vodo že v tretjič. V komitatu Varoš je deževalo 8 dni nepretrgoma.

Naš dreadnought »Viribus unitis« so preizkusili že štirikrat, vsakikrat z dobrim uspehom.

Okradeni poštni urad. — Iz Inomosta poročajo, da so neznaní tatovi udrlí v poštni urad v Folzarego v Dolomitih ter pobrali ves denar in vrednosti, kar so našli v uradu.

Hud aviatik. — Iz Arada poročajo, da je aviatik Kvac padel s svojim aeroplanom ter se nekoliko pobil. Radi padca je bil tako jezen, da je polil aparat z bencinom in ga zažgal.

Zagoneten dogodek. — Iz Plzna poročajo, da je 38 letna Terezija Kovaříkova voziček z otrokom pustila pred »Založno« v varstvu 5-letne deklice. Ko se je vrnila, ni bilo ne vozička ne otroka. Deklica je povedala, da je prišla neka gospa, črna oblečena, ter je odpeljala voziček. Iščejo jo zaman.

Krivo pričevanje v prilog inženirju Lebanu iz Pulja.

Pred sodnijo v Rovinju je bil pozvan bivši puljski delavec Ivan Milano-vič, 31 let star, ki je pred sodnijo zaslišan kot priča krivo izpovedal, prisiljen v to od inženirja Lebana, proti kateremu se vrši sodna preiskava.

Milanovič je vozil iz plinarne razni stavbeni material Lebanu, da ga je ta porabil za svoje namene. Milanovič zaslišan kot priča 4. julija letos, ni hotel nič vedeti o tem, pozneje pa se je razkrilo, da je res on vozil razni material.

Pri razpravi je končno priznal svojo krivdo, povedal pa je, da ga je pripravil do krivega pričevanja inženir Leban in da se je bal izgubiti svojo službo.

Sodni dvor je obsodil Milanoviča na 10 dni težke ječe s postom.

Stanovanjski in spalni prostori v maleobrnih obratih.

(Konec.)

Delavstvo.

V poslovni dobi je bilo zaposlenih v obrtnih obratih 15.591 delavec; od teh je bilo 9982 (64 procentov) moških, 4695 (30,1 procentov) ženskih, 661 (4,3 procenta) mladostnih ženskih delavk.

V netovarniških obratih so delali 4 dečki, ki še niso bili stari 14 let, več kakor po osem ur na dan. Nočno delo so opravljali na dveh žagah dva pomožna mladostna delavca, pri treh žrevljarijih, štirje vajenci, v štirih pekarnah štirje vajenci — med temi 13 leten deček. Uporaba mladostnih delavcev pri nočnem delu je pogrešek zoper § 94, odstavek 3 obrtnega reda.

V tovarniških obratih in sicer: v štirih pekarnah, v eni steklarni, v eni tovarni za cement, v eni tovarni za pohištvo, v eni parni žagi in v eni knjigovoznici je bilo prouzakonito zaposlenih 12 dečkov in pri vseh stavbi 2 dečka pod 14 letom. V neki opekarni je celotni mladostni pomožen delavec pri stroju. Prouzakonito je delalo tudi 6 dečkov pod 14 letom in sicer: ena v izselovalnici siaserc, štiri v opekarnah in ena v tovarni za verige. 33-leten je delal po noci in sicer: v dveh opekarnah in v petih papirnicah. Prouvod je zahtevalo obrtno nadzornišvo takojšnjo odstranitev teh nezakonitosti. V eni opekarni in štirih papirnicah niso izdali opomni nic, zato so bili podjetniki kaznovani z globami.

Neodstatki, ki jih je opazovalo obrtno nadzornišvo v vajeniških razmerah prejsnja leta, se niso v pretečeni poslovni dobi prav nič izboljšali. Štirje obrtniški krogi se še vedno ne zavedajo važnosti pomočnega izpita. Vedinoma pri vseh združenih v Ljubljani in večjih krajih se priglasajo vajenci k izpitu, ač obstajajo tudi združenja, pri katerih se niti še en vajenec ni priglasil k izpitu. Tri izpraševani komisiji v Ljubljani, kjer se morajo priglasiti k izpitu vajenci iz obrtov, ki ne pripadajo nobeni združenju, ali ki so se izučili od leta 1908 dalje se je 29 učencev.

Delovni čas se ni izpremenil bistveno po tovarnah. Prouvod skoraj še velja enajsturni delovnik. Samolastno prekoračenje enajsturnega delovnika za eno do dve uri je obrtno nadzornišvo našlo v štirih opekarnah in pri dveh večjih betonskih podjetjih. — Knjigovozni pomočniki so dosegli v eni kartonažni tovarni in v eni večji knjigovoznici deveturno delo; krojači, ki delajo za tedensko mezdo, so dosegli desetipolurno dnevno delo. Osemurno šihotvno menjavo so dosegli delavci v dveh opekarnah, v kotlarni ene kemične tovarne in v eni tiskarni pri strojih za črkostavljenje. Obrtno nadzornišvo je dobilo 19 prošenj za dovolitev čezurnega dela. Dovolitev se je izrekla po 18 slučajih. V štirih špecerijskih trgovinah na deželi so delali nastavljeni v poletnih mesecih po 15 ur na dan, počitek je trajal le 9 ur, kar je protizakonito. Obrtno nadzornišvo je zahtevalo odpravo teh nezakonitosti. V tovarnah se malokdaj naleti za kršenje postavno določene odmere počitka, tem večkrat pa v malem obrtništvu. Zlasti vajenci morajo takoj po obedu zopet na delo. Zaraditega je bil kaznovan en mizarški mojster z globo 20 kron.

V vseh špecerijskih trgovinah po deželi niso dobivali trgovski nastavljeni odmerjenega dopusta. Nekateri trgovci so mislili, da se prištejejo prazniki, ko je trgovina ves dan zaprta, k dopustu. Dostikrat nastavljeni iz strahu pred odpovedjo ne zahtevajo dopusta, do katerega so upravičeni po § 17 zakona o trgovskih nastavljenih.

Obrtno nadzornišvo je dobilo v pregled 22 delovnih redov; deset obratov ni imelo delovnega reda. Neka strojna opekarna je predelala delovni red in je hotela upečati 12 urni delovnik.

V eni strojni opekarni, eni tovarni za upognjeno pohištvo in eni parni žagi so odtrgavali podjetniki delavcem od mezde zneske za nakup življenskih potrebščin, piščač itd., ki so jih delavci kupovali v njih.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabičič). Zalaga: Družba za izdajanje listov »Soča« in »Primorec«.

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 vin. Ake je oglas obsejalji se računa za vsako besedo 3 vin. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na delih in celo v mestu nihče ne pozna, ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna.

2 meblovani sobi se oddajta v najem. — Naslov pove upravništvo.

Sprejmejo se učanke na stanovanje in dobro hrano v srednjem mesta. Kje, pove upravništvo »Soča«.

Dijaki se sprejmejo na stanovanje v vili. Na razpolago je tudi klavir. — Kje, pove upravništvo »Soča«.

Higienična mlekarina v Gorici.

Semeniška ulica št. 2, priporoča pristno planinsko, (Gorenjsko) in domače polno mleko, kislo mleko, kefir, čajno in navadno surovo maslo, sladko in kislo smetano, pristni kraški med in domača sveža jajca. Pošilja mleko tudi na dom. — Cene zmerne.

hovih trgovinah in gostilnah. To je protizakonito. Previsoke odbitke za bolniško, oziroma nezgodno zavarovanje je obrtno nadzornišvo zasledilo in grajalo v eni opekarni in dveh stavbinskih podjetjih.

Gospodarski položaj delavstva.

V poslovni dobi so bile možnosti za delo zelo ugodne. Glavne industrije nadzorovalnega okraja — v kolikor niso bile ovirane vsled pomanjkanja delavcev ter vode v poletnih mesecih — so svojo deložnost lahko temeljito izkoriščale. Le v stavbinskih strokah ni bilo mnogo priložnosti za delo.

Mezde niso v nobeni stroki nazadovale. V nekaterih večjih in manjših obratih so dosegli delavci 5 do 20 procentov zvišanja, kar pa ni prav nič izboljšalo gospodarskega položaja delavstva, ker je draginja živil neprimerno naraščala.

Odvetni

Dr. Ivan Kimovec

je otvoril pisarno

TRST, ulica Caserma št. 15.

Ne vzamite nič

brez da bi povprašali, če je: pravo; ali se skrbno prepričali če: nosi znak »prave« Franckove; kakovosti iz tovarne Henrik Francka sinovi v Zagrebu, »kavin minček«, kateri je natisnjen na vsakem zabojučku in vsakem zavitku.

Kakovost jamči dobroto, cenost, jedernost in slastnost pravega: Franckovega: prdatka za kavo.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

(V lastni hiši, Gosposka ulica št. 7, I. nadst.) — Telefon št. 79. Račun poštne hranilnice štov. 837.315.

Na obnem zboru dne 28. aprila 1912. se je določilo:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. Stalne večje vloge z enoletno odpovedjo po dogovoru. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

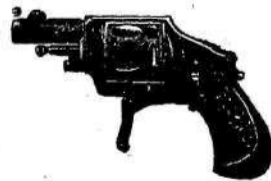
Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Vlagatelj se na razpolago hišni hranilnici.

Posojila se dajejo zadrugnikom na vknjižbe po 5½%, na varščino ali zastave in na menjice po 6%.

Glavni deleži se obrestujejo koncem leta 1911. s 6%.

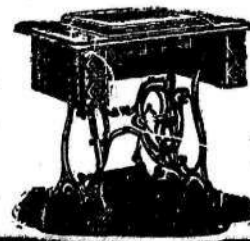
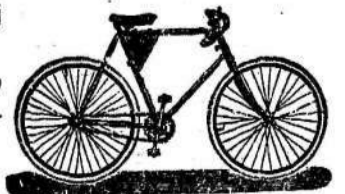
Stanje 31. dec. 1911.: Zadrugnikov 1863 z deleži v znesku 70.910 kron. — Hranilne vloge: 1.103.254.98. — Posojila: 1.068.002.— — Reservni zaklad: 100.451.56. — Vrednost hiš: 383.538.29.

Kupujte samo dvokolesa „**Alfena**“, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste bodisi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji **Original Victoria** so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsako vrstno šivanje in šitikanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen.

Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA.